

Ville du like at naboen lekte med en ladd pistol?

Denne teksten ble først publisert på <http://einarflydal.com> den 3.1.2022

U.S. Bases Near Russia

Nei, det ville heller ikke jeg likt. Da ville jeg i det minste ønsket at det var en viss avstand mellom husene våre.

Europas mest brennbare sak nettopp nå handler om at heller ikke Russland liker slik nærhet til en truende nabo: Russland krever forsikringer om at NATO ikke vil ekspandere enda tettere inn mot landets grenser, verken i Ukraina eller andre steder.

Det er lett forstå at Russland ikke liker å få fiendens våpen og tropper stasjonert tett innpå sine grenser. Det forstår vi uansett hva vi enn måtte mene om Putin, oligarker og om landets brutale historie, og uansett hvor vi står fra høyre til venstre.

Nå sniker USA og NATO seg skrittvis inn i flere steder rundt Russland og styrker tilstedeværelsen i Norge gjennom en ny baseavtale. Halle Jørn Hansen, tidligere utenriksjournalist i NRK og seinere leder i Norsk Folkehjelp, har skrevet en vettug advarsel. Klassekampen publiserte nylig en forkortet versjon. Her får du hele.

Nå skal baseavtalen snart behandles i Stortinget. Norge er altså i ferd med å gi USA permanente, USA-styrte baser på norsk jord – hvis Stortinget strør sand på baseavtalen som Solberg-regjeringen inngikk med USA. Dette er vårens viktigste politiske sak – enda viktigere enn å rydde opp i reiseregninger og «lufthybler».

Baseavtalen er en avtale som er fullstendig i strid med norsk basepolitikk gjennom mange år og i strid med gjentatte løfter overfor Russland, selv om Solberg-regjeringens utenriksminister Ine Marie Eriksen Sørreide hevdet noe annet da avtalen skulle selges inn i media for noen måneder siden. Med slike baser i landet, blir områder i Norge et prioritert angrepsmål, fordi Norge gir USA framskutte posisjoner tett innpå Russland.

USAs politikk overfor Russland – og tidligere overfor Sovjet – har vært, og er, den såkalte «containment-politikken», altså «innesperringslinjen». USAs mange baser ligger tett innpå Russlands grense, hele veien der USA kan komme til. NATO er – sett i dette perspektiv – et redskap for å komme tettere på etter hvert som det er blitt mulig, i Baltikum, i Georgia, og nå om dagen i Ukraina – land som ble til da Sovjetunionen gikk i oppløsning. Russland har knapt noen baser utenfor eget territorium i det hele tatt – bortsett fra marinebasen på det gjenerobrede Krim. Det er en gigantisk marinebase, men den er låst inne i Svartehavet og nesten vegg i vegg med Ukrainas marinebase i Odessa, der NATO nå truer med å skaffe seg et brohode.

Da jeg leste statsvitenskap, var det pensum at russerne typisk forhandlet hardt og lenge, men deretter å holde seg bokstavelig til inngåtte avtaler. USA var derimot kjent for den motsatte stilen: å godta en midlertidig overenskomst, og så heller kjøpslå om den eller uthule den etterpå til den tjente USAs interesser. Norsk NATO-medlemskap ble til under forutsetning av at Norge ikke skulle bringe trusselen fra USA tettere på Russland så lenge Russland selv ikke truet. Russlands grenser den gangen var Sovjetunionens, altså med Baltikum, Georgia og Ukraina. NATO-engasjement i disse landene betyr at USA har rykket tettere på – helt fram til Russlands dørstokk.

Halle Jørn Hansens artikkel demonstrerer at Norge og norsk territorium nå forlater sin balanserte linje. Til dette kommer at USAs politikk lenge var ikke å være den første til å trykke på atomknappen, men nå har forlatt også denne linjen for flere år siden. Det gjør det enda verre å opprette baser for USA på norsk jord.

Norge gjør seg med andre ord til en direkte farlig fiende av Russland, og dermed til bombemål. Med mindre Stortinget stanser avtalen når den skal behandles en gang i vårsesjonen.

Godt nytt år!

Einar Flydal, den 3. januar 2022

Et lite PS: Har denne teksten noe som helst med elektromagnetiske felt å gjøre? Nei, for en gangs skyld ikke. Det måtte bare være den forbindelsen at dagens krigføring ikke er tenkelig uten bruk av mikrobølget kommunikasjon og sensorer. En rekke artikler tyder på at Russland nå besitter våpen som slår ut USAs sensorer og dermed blinder deres våpensystemer. Det sies å ha skapt panikkstemning i USAs forsvar. Slikt øker og svekker trusselen for konflikt på samme tid.

Halle Jørn Hanssen:

I HAUKENES TID

16.april i år fikk vi etter ønske fra USA en ny bilateral avtale om sikkerhetspolitisk samarbeid, det vi kaller baseavtalen. Den var Solberg-regjeringen siste store sikkerhetspolitiske markering. Det Solberg-regjeringen samtidig gjorde, var å bryte fundamentalt med norsk avspennings- og basepolitikk siden 1949. Det skjedde uten noen form for offentlig politisk debatt.

Stortinget skal behandle den i løpet av vårsesjonen 2022.

Avtalen gir USA disposisjonsrett over disse områdene:

Rygge militære flystasjon i Østfold, Sola ved Stavanger, Evenes ved Harstad og Ramsund orlogsstasjon som er sjøforsvarets hovedbase i Nord-Norge.

I artikkel 2 og 3 omtales disse områdene med uttrykket «omforente områder» som USA skal kunne bruke i sin militære strategi mot Russland. Det slås fast at amerikanske styrker skal ha uhindret adgang og i gitte situasjoner eksklusiv rett til bruk. Det kan bare bety at norsk personell da ikke har adgang.

Artikkel 4 gir USA eksklusiv rett til forhåndslagring av våpen, forsvarsutstyr, forsyninger, materiell og transport i de nevnte områdene og andre steder i Norge som partene måtte bli enig om.

Disse artiklene har en sluttsetning om at intet i teksten endrer den norske basepolitikken eller norsk politikk med hensyn til lagring eller utplassering av kjernefysiske våpen på norsk territorium.

Dette er ikke sant. Denne setningen er meningsløs nytale som er å sammenligne med den britiske forfatteren George Orwells bruk av uttrykket NYTALE i sin roman «1984». Nyttale var det språket som Store Bror, PARTIET og Sannhetsministeriet brukte i sosialdemokraten Orwells skrekksenario for hva slags samfunn vi kan få etter en ny verdenskrig.

I Orwells nytalespråk blir ordet sannhet til løgn, løgn blir til sannhet, fred blir til krig og krig blir til fred.

Det meste av innholdet i avtalens første artikler er grove brudd på den norske avspennings- og basepolitikken siden 1949.

Grunnlaget for denne avspenningspolitikken ble lagt vinteren 1949 i noteutvekslinger med Sovjet Samveldet og var faktisk en forutsetning for undertegning av Atlanterhavspakten og medlemskap i NATO flere måneder seinere. Norge ble medlem av NATO 4. april 1949.

Første februar 1949 svarte den norske regjering på en note fra Sovjet Samveldet med en forsikring om at Norge aldri ville tiltre noen overenskomst med andre stater som innebar forpliktelser for Norge til å åpne for fremmede makters stridskrefter på norsk territorium så lenge Norge ikke var angrepet eller utsatt for trusler om angrep..

Femte mars 1949 svarte regjeringen på nytt på en note fra Sovjet Unionen med en fornyet og kategorisk forsikring om ingen baser på norsk territorium i fredstid. Notens videre følgende tekst:

-«Norge og Russland har levet fredelig ved siden av hverandre som granneland i uminnelige tider, og den norske regjering er forvisset om at Sovjet Samveldets regjering kjenner vårt lands ubrutte tradisjoner i arbeidet for fred og våre ønsker om å stå i et vennskapelig forhold til alle fredselskende folk».-

Samme dag som denne noten ble sendt, 5 mars 1949, formulerte daværende forsvarsminister Jens Christian Hauge den norske baseerklæringen som regjeringen deretter vedtok. Jeg siterer:

«Den norske regjering vil ikke tiltre noen overenskomst med andre stater som innebærer forpliktelser for Norge til åpne baser for fremmede makters stridskrefter på norsk territorium så lenge Norge ikke er angrepet eller utsatt for trusler om angrep».

Jens Christian Hauge var ellers særlig opptatt av Nord-Norge og Finnmark som han skrev måtte «få være i fred» og tjene som en buffersone mellom Sovjet Samveldet og NATO.

Einar Gerhardsen doktrinen fra 1957 slo fast at det ikke skulle plasseres atomvåpen på norsk jord i fredstid. Bratteli doktrinen fra 1975 gikk lenger. Den sa at allierte skip som fører atomvåpen, ikke kan få adgang til norsk havn.

I alt dette vokser det fram en tung dokumentasjon om Arbeiderpartiets historiske rolle og ansvar fra 1949 til 2013 når det gjelder å holde fast på en tydelig politikk mot allierte baser på norsk territorium i fredstid og nei til atomvåpen som de viktigste tiltak for et avspent og samarbeidspreget forhold til Russland.

Men teksten i baseavtalen åpner opp for utplassering av amerikanske atomvåpen på norsk jord i fredstid.

I den nye avtalen er Svalbard, Jan Mayen og Bouvetøya nevnt som områder avtalen ikke kan omfatte. Finnmark er ikke nevnt. Det betyr at Finnmark kan åpnes opp for amerikanske og andre allierte militære aktiviteter i fredstid. Det vil være et klart brudd på de viktigste begrensningene om forsvaret av Finnmark som alle norske regjeringer har praktisert siden 1949.

Amerikanske styrker skal ifølge avtalen kunne forflytte seg fritt i hele det norske territoriet.

Baseavtalen er en åpenbar krenkelse av både ånd og bokstav i Gerhardsen- regjeringens baseerklæring fra 1949, Gerhardsen doktrinen fra 1957 om nei til atomvåpen på norsk jord i fredstid og Bratteli doktrinen om nei til anløp i norsk havn av allierte skip med atomvåpen.

Men den kan også være i strid med Grunnlovens paragraf 25. Jeg siterer.

«Kongen har høyeste befaling over rikets land- og sjømakt. Den må ikke forøkes eller forminskes uten Stortingets samtykke. Den må ikke overlates i fremmede makters tjeneste, og ingen fremmede makters krigsfolk, unntatt hjelpetropper imot fiendtlig overfall, må gis adgang til riket uten Stortingets samtykke.»-

Avtalen dreier seg også om norsk suverenitet da den beskriver fysisk avståelse av fire områder av norsk territorium. Disse stilles til disposisjon for amerikanske myndigheter og de samme myndigheter vil ha full jurisdiksjon i områdene.

Den kan derfor også omfattes av Grunnlovens paragraf 115 om avståelse av nasjonal suverenitet som krever $\frac{3}{4}$ dels flertall i Stortinget.

I avtalen slås det ellers fast at amerikanske forsvarsmyndigheter er ansvarlige for å opprettholde disiplinen hos egne styrker og kan utøve politimyndighet i områdene amerikanske styrker oppholder seg. Det betyr at skulle en amerikansk soldat begå en kriminell handling, er det amerikanske myndigheter som har saken.

Hva er det som har skjedd som gjør at en norsk regjering med stilltiende støtte fra et stort flertall i vårt forrige Storting har brakt oss i denne situasjonen?

Den store endringen kom med konflikten i Ukraina og Russlands annektering av Krim i 2014, og denne konflikten gjør begge parter sitt beste for å holde aktivt i live den dag i dag.

Men 13. mars 2017 uttalte en klok mann til VG:

«Russland annekterte Krim fordi de fryktet for at Ukraina kunne bli medlem av NATO. Han føyer til at det ikke var realistisk å tro at Russland noen gang ville oppgi Krim og at sanksjonene mot Russland derfor ville bli feilslåtte. Han ba da og flere ganger seinere om at landene i vest måtte søke dialog og forhandlinger med Russland for å komme ut av den konfrontasjonspolitikken som da bygget seg opp.

Mannen jeg referer til, var Norges tidligere statsminister og leder av Høyre, Kåre Willoch. Han forlot oss for to dager siden.

Men før Willoch sa dette, skjedde det et paradigmeskifte i norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk, og det kom like etter regjeringsskiftet høsten 2013.

Solberg regjeringen hørte ikke på Willoch. Den gjorde det motsatte. Tilskyndet av USA, flyttet den spenningen og konfrontasjonspolitikken fra Ukraina og Krim, til Nord-områdene, til Finnmark, til Barentshavet og til Kola-halvøya.

Solberg-regjeringen tok det som gitt at USAs militære interesser i Nord-områdene er sammenfallende med norske, men det er de ikke. USA har siden 2014 gått for konfrontasjon både i nord og ellers i grenseland mellom NATO-land og Russland.

Norge har en nasjonal interesse i nord som trumfer alle andre, fred med Russland. For å lykkes med det må Norge føre dialog for avspenning og samarbeid med Russland, og våre allierte, også USA, må akseptere at dette er Norges viktigste anliggende. Norge og Russland har sammen også et felles særlig ansvar for forvaltningen av fiskeressursene i Barentshavet og kampen for et bedre havmiljø.

I tiden etter 2014 har vi fått en styrkeoppbygging både fra amerikansk og russisk side i nord som er langt større og farligere enn under den kalde krigen. Amerikanske og britiske krigsskip med BMD raketter (Ballistic Missile Defence) ombord seilte våren 2020 for første gang på 40 år i Barentshavet provoserende nært russisk territorium. Ingenting i USAs våpenarsenal provoserer Russland mer enn akkurat BMD rakettssystemet.

Begge sider har atomvåpen og andre farlige våpen som kan utslette det meste av alt liv både i øst og vest og for mesteparten av jorda for øvrig flere ganger.

Konfrontasjonspolitikken er det haukene i vest og i øst som har utviklet. Det tragiske er at vi i Norge som i mange andre land ikke har noen offentlig kritisk diskusjon av noe omfang om denne politikken. Det skyldes i stor grad at om lag 70 prosent av norske medier og kommentariatet der opptre som siv i vinden og lytter ukritisk til hva som kommer fra offisielt hold i Washington, i NATOs hovedkvarter i Brussels og fra vårt eget forsvarsdepartement og utenriksdepartement.

Når vi ser bort fra Klassekampen og et par andre medieinstitusjoner, hvor ellers i det norske mediemangfoldet finner vi en kritisk diskusjon om sider ved vår sikkerhets- og utenrikspolitikk?

Den vedvarende Korona pandemien er samtidig et bidrag til død legging av all offentlig politisk debatt mens det meget nødvendige engasjementet for kamp mot klimaendringer skyver andre, viktige politiske tema som sikkerhets- og utenrikspolitikk i bakgrunnen.

USAs såkalte ønske som var en beskjed fra Washington, om den nye baseavtalen, kom i Trumps tid som president.

Den største hauken er ikke Vladimir Putin, men Donald Trump. Han skapte i sin tid som USAs president globalt en grad av politisk usikkerhet og mangel på forutsigbarhet som var skremmende.

Dagens president i USA, Jo Biden vil om tre år være 84 år, og det synes lite sannsynlig at han kan bli gjenvalgt. Derimot tyder mye i amerikansk politikk på at vi kan få et gjenvalg Donald Trump eller en annen høyre-radikal republikaner som er like farlig eller enda farligere enn Trump. Vi kan få et autoritært regime i USA som står for en høyre-radikal politikk som vil være i motstrid med de politiske verdiene som det store flertallet i Stortinget og folket i Norge står for og vil verne om.

I et slikt perspektiv er baseavtalen med USA bokstavelig talt et livsfarlig politisk dokument som Stortinget må avvise.

Vi må også se på styrkeforholdet mellom Russland og NATOs 30 medlemsland.

Russland har en befolkning på om lag 145 millioner, NATOs medlemsland har om lag 700 millioner.

Russlands økonomiske styrke er å sammenligne med Storbritannias. NATO-landenes økonomiske styrke er minst 20 ganger større enn Russlands.

Russland har om lag 1,5 million under våpen, NATO har 3 millioner.

Russland har et militærbudsjett som er en tiendedel av USAs og nesten en tyvendedel av hele NATO.

I dette bildet, hvem av de to partene er det som har mest grunn til å kjenne frykt?

Arbeiderpartiet har som alt nevnt, fra 1949 til 2013 vært ledende i en politikk som har skapt grunnlaget for dialog, avspenning og samarbeid med Russland.

Dagens regjering av Arbeiderpartiet og Senterpartiet har en stor blokk av partier og velgere til venstre for seg. Den må i dagens situasjon holde fast på dialog- og avspenningspolitikken fra 1949 til 2013 og folk til folk samarbeidet som har fulgt, og avvise avtalen med USA.

Hele arbeiderbevegelsen har her et felles ansvar, men AUF har et særlig ansvar innad i Arbeiderpartiet. Dere må sammen med oss andre kjempe, og vi må sammen vinne kampen mot baseavtalen i Arbeiderpartiet.

Men vi må være flere. Senterpartiet må i dette spørsmålet gi det nasjonale forrang og gi opp sin tradisjonelle underkastelse av alt som kommer fra Washington når det gjelder sikkerhet og forsvar.

KRF og Venstre må komme på banen. Mangfoldet i det norske sivilsamfunnet må med. Det samme må Kirken og alle andre trossamfunn gjøre.

Vi må bli en stor folkebevegelse.

I år er det 50 år siden Europas største politiker for avspenning, forsoning og fred, Willy Brandt, fikk Nobels fredspris.

11. desember 1971 talte Willy Brandt om fredspolitikken i Universitetets Aula.

Han sa da blant annet dette:

«Krig må aldri være et middel for å nå politiske mål. Kriger må bli eliminert, ikke bare begrenset. Ingen nasjonal interesse kan i dag sees isolert fra et kollektivt ansvar for fred. Det faktum må få forrang i alle internasjonale sammenhenger. For å oppnå fred i Europa og i verden må all utenrikspolitikk bidra til bygge ned spenninger og skape dialog på tvers av alle grenser.»

Og Willy Brandt fortsatte:

«Menneskeheten trues i dag av evnen til å ødelegge seg selv. Spørsmålet om fredelig sameksistens er derfor et spørsmål om menneskehetens overlevelse. Sameksistens er derfor ikke bare en av flere akseptable muligheter, men den eneste sjansen vi har for å overleve.»

Så langt Willy Brandt. Hans ord fra 50 år tilbake har minst like stor gyldighet i dag.

Men i dag har Norge og verden mange hauker, men ingen Willy Brandt.

Derfor må det være i et felles ønske at en ny Willy Brandt står fram på Europas og verdens politiske scene og viser vei til dialog, avspenning, nedrustning og fred.